

Zelkova komt in alle boekjes pas als laatste aan bod. Maar als het gezegde 'lest best' érgens opgaat, dan is het wel bij deze prachtige sierlijke boom. De mooie groeiwijze, de karaktervolle stam, de kleuren van de stam en takken en de prachtige oranjegele verkleuring van het blad in de herfst maken de bomenliefhebber op slag verliefd.

Auteur: Peter Voskuil

Van Acer tot Zelkova: lest best

De naam *Zelkova* is afgeleid van het Georgische woord *dzelkva* en betekent 'hard bouwhout'. In zijn vaderland is de *Zelkova* nauw verbonden met tempels. Van dit taaie duurzame 'harde bouwhout' worden pilaren en daken van tempels gemaakt. De boom werd daarom veel bij tempels geplant en werd dan ook in een tempeltuin ontdekt. Dit gebeurde in de 19e eeuw door de Duitse verzamelaar Karl von Siebold. Hij zorgde ervoor dat de boom in Europa werd ingevoerd.

Het roodachtig-bruine kernhout en geelbruine spinthout van de Japanse *Zelkova* wordt onder andere gebruikt in de meubelmakerij

Het roodachtig-bruine kernhout en het geelbruine spinthout van de Japanse *Zelkova* wordt onder andere gebruikt in de meubelmakerij. Het stevige hardhout wordt ook gebruikt voor de 'romp' van de *shimedaiku*, een Japans trommeltje.

Zelkova is een bladverliezende boom, die verwant is aan de iep (*Ulmus*). Ook *Zelkova* is gevoelig voor iepziekte, zij het veel minder dan de echte iep. Hierdoor wordt hij maar een enkele keer aangetast. Verder is de *Zelkova* een zeer gezonde boom, die vrijwel geen last heeft van andere aantastingen.

Omdat *Zelkova* lid is van de iepenfamilie (*Ulmaceae*), wordt hij ook wel schijniep genoemd. De bladeren staan net als bij de iep afwisselend, maar hebben een enkelgezaagde bladrand. Net als bij *Ulmus* zijn de bladeren afwisselend op de twijgen geplaatst en groeien de scheuten het hele jaar door. Ze missen evenwel het grote kenmerk van *Ulmus*: de scheve bladvoet. Verder heeft *Ulmus* gevleugelde vruchten en *Zelkova* heeft kleine harde vruchten. *Ulmus* is tweeslachtig, *Zelkova* eenslachtig.

Het geslacht *Zelkova* bestaat uit zes verschillende soorten. Hiervan is *Zelkova serrata*, ofwel de Japanse *Zelkova*, de meest aangeplante soort in Nederland. Deze prachtige boom wordt gekenmerkt door een korte stam en een breed uitwaaiende losse kroon met schuin opgaande takken. Op hogere leeftijd schilfert de schors af in kleine schubben. Hierdoor wordt een schitterende oranjebruine onderschors zichtbaar. Juist vanwege deze schors met haar schubben wordt de winnende X-factorboom in Leiderdorp liefkozend de 'schubbenboom' genoemd.

Wat betreft de toepassing is uit de literatuur bekend dat de Japanse *Zelkova* een optimale groei kent op een humeuze, leemhoudende bodem,

Gerbert Lever

maar ook uit de voeten kan op een armere en drogere bodem. De Nationale Bomenbank heeft ervaring met de aanplant van *Zelkova* in straten. Dit kan prima; de boom verdraagt verharding. Toch is het niet aan te raden vanwege de brede kroon en lage vertakking (de boom wordt maar ca. 10-12 meter hoog). Het is beter om de boom aan te planten in een plantsoen of park. Verder weten wij uit ervaring dat *Zelkova*, net als *Ulmus*, goed te verplanten is. Tot slot: de Japanse *Zelkova* is een bijzondere en mooie boom, die beperkt in onze openbare ruimte aangeplant wordt. Haar schoonheid komt hiermee te weinig tot uiting. Misschien toch maar het boekje van achter naar voren lezen?

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5306